

компетенцій (загальнопрофесійні, ключові, професійні компетенції поліцейського, професійні компетенції кримінального аналітика), які дають можливість фахівцеві виконувати службові обов'язки у підрозділах кримінального аналізу та аналітичних підрозділах кримінальної поліції Національної поліції України.

Резюмуючи викладене, акцентуємо увагу на тому, що вивчення можливостей використання електронних слідів та великих даних (Big data), а також технологій роботи з ними у діяльності з розслідування злочинів відкриває нові горизонти для подальшого розвитку криміналістики та її практичного застосування з урахуванням реалій сьогодення [4].

У зв'язку з цим нині актуальним є проведення постійних цілеспрямованих досліджень, конференцій, круглих столів та інших наукових заходів, присвячених зазначеній проблематиці.

Список використаних джерел

1. Живко З. Б., Т. В. Рудий, О. І. Руда. Використання кримінального аналізу у протидії кіберзлочинам. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий* (2020).

2. Бондар В. С. Передумови формування окремого вчення про інформаційно-аналітичне забезпечення криміналістичної діяльності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка* 3.79 (2017): 194–204.

3. Бондар В. С. Концептуальні засади інформаційно-аналітичного забезпечення криміналістичної діяльності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка* 4.88 (2019): 226–240.

4. Калугін В. Ю., І. В. Федоров. Джерела інформаційно-аналітичної діяльності. Редакційна колегія (2022): 168.

Цибохін Олег Миколайович,

здобувач кафедри кримінального права
Національного університету «Одеська
юридична академія»

ПОНЯТТЯ ПОДАТКОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Кримінальне правопорушення за Кримінальним кодексом України (далі – КК України) – «це передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення» [1].

Податкове кримінальне правопорушення – це вчинене у податковій сфері протиправне діяння, злочинний характер якого визнаний чинним кримінальним законодавством території, до юрисдикції якої його віднесено [2, с. 14].

З точки зору О.О. Дудорова «у чинному КК України охорона системи оподаткування передбачена у трьох відносно самостійних

формах: 1) створення окремого складу кримінального правопорушення, в якому саме система оподаткування виступає єдиним основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення (ст. 212 КК України); 2) створення складів кримінальних караних діянь, в яких система оподаткування є одним з основних безпосередніх об'єктів (ст. 204, 216, 222 КК України); 3) створення складів діянь, в яких система оподаткування відіграє роль не основного (єдиного або альтернативного), а лише так званого факультативного безпосереднього об'єкта (ст. 201, 202, 207, 211, 213, 218–221 КК України). На думку дослідника, кримінальні правопорушення, що посягають на систему оподаткування, є підстави поділити на два види: 1) кримінальні правопорушення проти системи оподаткування (податкові кримінальні правопорушення); 2) кримінальні правопорушення, що можуть спричинити шкоду системі оподаткування» [3, с. 14].

Поняття податкового кримінального правопорушення можна застосовувати як збірне позначення всього різноманіття кримінально караних діянь, скоєних суб'єктами під час реалізації податкових правовідносин. З цієї причини в контексті податкової злочинності слід розглядати не лише протиправні дії платника податків, спрямовані на ухилення від сплати податкових платежів, а й, наприклад, незаконне одержання податкових пільг або здійснення в межах податкових правовідносин протизаконних дій посадовими особами податкових органів тощо.

Згідно позиції Д. Глібова та А. Ролика, видовим об'єктом податкових кримінальних правопорушень виступаю суспільні відносини у сфері формування бюджету від зборів та податків з їх платників [4, с. 114].

Видовим об'єктом податкових кримінальних правопорушень у науковій літературі називають також суспільні відносини у сфері фінансової діяльності, що забезпечують формування бюджету та позабюджетних фондів за рахунок збору податків із юридичних та фізичних осіб [5].

Д.І. Мітешев під видовим об'єктом податкових кримінальних правопорушень розуміє відносини у фінансовій сфері держави щодо формування бюджетів різних рівнів, і навіть бюджетів державних позабюджетних фондів з допомогою податкових надходжень [6, с. 6].

Об'єктом податкових кримінальних правопорушень слід розглядати суспільні відносини щодо сплати податків шляхом несплати або неповної сплати у встановлений термін податкового платежу за наявності можливості його сплатити, що тягне за собою недофінансування бюджетів різних рівнів та державних соціальних позабюджетних фондів. Податкове кримінальне правопорушення не може завдавати шкоди порядку оподаткування, який включає, зокрема, і регулювання дій податкових органів у разі ухилення, що містить ознаки кримінального правопорушення. Такі кримінально карані діяння завдають шкоди відносинам, що виникають у зв'язку з

реалізацією цього порядку. Звідси видовий об'єкт податкових кримінальних правопорушень можна визначити як суспільні відносини щодо реалізації встановленого законом порядку сплати податків та (або) зборів.

У свою чергу В.О. Навроцький, пропонує безпосередній об'єкт податкових кримінальних правопорушень визначати певний «зріз» податкових правовідносин, а саме «суспільні відносини з приводу сплати податків, зборів, обов'язкових платежів державі зобов'язаними суб'єктами» [7, с. 159].

Безпосереднім об'єктом податкових кримінальних правопорушень пропонуємо вважати суспільні відносини, які забезпечують легітимне функціонування системи оподаткування України, тобто дотримання встановленого порядку оподаткування юридичних і фізичних осіб, який забезпечує надходження податків і зборів (обов'язкових платежів) до державного та різних форм місцевого бюджетів.

Отже, наявність норм про кримінальну відповідальність за податкові кримінальні правопорушення обумовлено особливою суспільною небезпекою даних діянь, що визначається високою значимістю податків у господарській діяльності підприємств, полягає у заподіянні шкоди бюджету держави в частині її формування від збору податків з юридичних та фізичних осіб внаслідок несплати податкових платежів особами, зобов'язаними законодавством сплачувати податки із встановлених об'єктів оподаткування. Суспільна небезпека податкових кримінальних правопорушень визначається тим, що вони завдають істотних збитків податковій, фінансовій, економічній безпеці держави, перешкоджають плановому надходженню податків до бюджету, чим підривають нормальне функціонування економіки. Важливість з'ясування поняття податкових кримінальних правопорушень у тому, що таке діяння здатне істотно вплинути на стан кримінально-правової охорони податкових відносин, що дає підстави для виокремлення податкових кримінальних правопорушень у в самостійну групу у системі економічних злочинів.

Відтак, податкове кримінальне правопорушення – це кримінально каране діяння, яке посягає на суспільні відносини у сфері системи оподаткування України. До податкових кримінальних правопорушень слід віднести діяння проти державної системи оподаткування та спричинення шкоди у вигляді ненадходження податків, зборів та інших платежів до державного та місцевого бюджетів. Даний вид кримінально караних діянь входять до найбільш загальної групи протиправних діянь – економічних кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 25–26. Ст. 131.
2. Бугаевская Н.О. Некоторые проблемы предупреждения налоговых преступлений. *Молодой ученый*. 2011. № 8 (31). С. 12–15.

3. Дудоров О.О. Проблеми кримінально-правової охорони системи оподаткування України. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Київ, 2007. 37 с.

4. Глебов Д., Ролик А. Налоговая преступность и проблемы квалификации налоговых преступлений. *Уголовное право*. 2003. № 3. С. 112–116.

5. Задорожний О. С. Криміналістична характеристика ухилень від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів та основні положення їх розслідування : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2005. 220 с.

6. Митешев Д.И. Налоговые преступления (спорные вопросы ответственности): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Красноярск, 2002. 22 с.

7. Навроцький В. О. Господарські злочини: лекції. Львів. держ. ун-т ім. І. Франка, 1997. 60 с.

Чекан Наталія Володимирівна,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ ОСОБИ, ЯКІ НАЛЕЖАТЬ ДО ПЕВНИХ МАРГІНАЛЬНИХ ГРУП

Поряд з легальною міграцією, в останні роки набула значного поширення і нелегальна міграція, яка становить певний кримінологічний інтерес. Міграція фізичних осіб поширена у світі як складний соціальний феномен, має об'єктивні передумови та закономірний характер. Міграція фізичних осіб складається з міграційних потоків. Її форми залежать від міграційної політики держави на конкретний період [1, с. 23].

Екстремальні ситуації, соціально-економічні та політичні кризи, які виникають під їх впливом принципово нова життєва реальність породжують нові явища в міграції та її кримінологічно значущих характеристиках. При цьому багато аспектів міграції, які мали в минулому позитивний характер, можуть набувати негативні відтінки.

Несприятливі форми масових вимушених міграцій пов'язані з тим, що особи, що втісняються з місць постійного проживання міжнародною напруженістю, які в деяких регіонах переходять у відкриті конфлікти, змушені залишати житло, залишаючи і більшу частину нажитого майна

Аналізуючи рівень злочинів, передбачених ст. 332 КК України, слід відмітити тенденцію до зростання незаконно переправлених осіб через державний кордон України, зокрема, за даними Генеральної прокуратури України, у період з 2014 по 2018 рік обліковано